

עופר קרול

ofer1939@netvision.net.il

למה מרכז מזון אזורי?

מרכז מזון עצמאי מול מרכז חיצוני, נושא שלא יורד מהפרק שלנו - יש יתרונות וגם חסרונות לכל חלופה. ד"ר עופר קרול, מציע שבעידן המודרני יש להשאיר את הרפתנות לרפתנים ואת הכנת המזונות וחלוקתם למקצוענים במרכזי המזון

ברכישה ובאחסון תהפוך מיד את הכדאיות על פניה. כשמכנינים תחמיץ, מנהל מרכז המזון צריך להיות נוכח וכשקונים חציר, חייבים לבדוק כל משלוח ומי שלא ישכיל לבקר בשדות ולהכיר את חומר הגלם, קיים חשש שייפול. צריך להכין את המנה ללא סטיות מזו שתוכננה, לערבב כך שלא יהיה מקוצץ מדי או ארוך מדי ולתחזק את הצידוד היקר באפס תקלות.

משק שחסר לו מקום לבעלי החיים, פרות ועגלות, ישלים את הקמת השיכון לפני שיתחיל אפילו לחשוב על מרכז מזון. משק שחסר לו שטח פיזי והוא מתכוון להגדיל בעתיד את הרפת, אין לו מה לחשוב על מרכז מזון ומעל לכל, ללא אדם מתאים, מקצועי ומתמיד, אין מה להתחיל בזה בכלל. סיכומים אזוריים השוואתיים ברמה של תרומה ב', היה טוב אילו היו נעלמים מהעולם. המטרה רווח נקי והאמצעים וכך גם הסיבות, לא תמיד במרכז המזון. יש האומרים שממשק טוב מחפה על מרכז מזון גרוע ואילו ממשק רע לא יאפשר ביטוי למרכז מזון עצמאי או חיצוני כאחד. סיכומים השוואתיים, די אם ינתחו את המעשה המקצועי. סיכומים שגולשים לעבודה ולסעיפים נוספים, נוטים לרוב, להתעלם משיקולים מקומיים שאין להם כל בסיס השוואתי.

לאחרונה, יש בתוכנו, מי שטורח "להסביר" לחברי הדירקטוריונים השונים את יתרון מרכז המזון העצמאי, הסבר שלא תמיד יושב טוב על קרקע המציאות, אבל מכניס דמורליזציה ביחסים שבין צוות הרפת ל"בעלים". דומני שעבר זמנם של הסברים גורפים וחייבים לרדת באופן יסודי לתנאים המקומיים של כל רפת ורפת.

בעולם הגדול ודומני שגם אצלנו, פוחתות הרפתות, והנותרות גדלות. התהליך טבעי ולא ניתן לעצירה, אבל המדאיג בכל זה, שיחד עם הירידה במספר הרפתות בעולם וגם אצלנו, אנחנו עדים להקטנה בכוח האדם המקצועי ברפת וזה הנותר צריך יהיה להקדיש זמן רב יותר לרפתנות, כך שלא יהיה מנוס, ואם יורשה לי לנבא, מספר לקוחות מרכזי המזון האזוריים רק יעלה. הדרישה לכן חייבת להיות בייעול מרכזי המזון ובהוזלת השירות. ■

פרוץ עונת הסיכומים עולה וצפה ההשוואה בין משקים "עצמאיים" ללקוחות מרכזי המזון. הטיעון, שחוזר בכל הדיונים וההשוואות, מצביע על יתרון ה"עצמאיים" ברמה של כ-10 אגורות לליטר בתרומה ב'. נתון מעניין שכדאי לבחון אותו בזהירות.

מוסיפים הבודקים למינם, כי משק שיהפוך מלקוח מרכז מזון אזורי לעצמאי, צריך לקחת בחשבון השקעה של כ-5 אגורות לליטר בגין מתקן, סככות, ציוד ועבודת מפעיל. וכל זה עדיין ברמה של תרומה ב'. מבחן מעמיק יותר מראה, כי החישוב בטעות יסודו. אף אחד לא מתפרנס מתרומה ב' אלא מתרומה ג', או במילים אחרות - "רווח נקי". חישוב לערכי רווח נקי עשוי להפוך את החשבון על פניו, כי אז לא ניתן יהיה להתחמק מעלות ההשקעה ואחזקת הצידוד. נדמה כי יתרון ה"עצמאיים" בחישוב זה יימחק.

לא יהיה מנוס, ואם יורשה לי לנבא, מספר לקוחות מרכזי המזון האזוריים רק יעלה. הדרישה לכן חייבת להיות בייעול מרכזי המזון ובהוזלת השירות

אם כך, למה לא נהיה כולנו לקוחות מרכז מזון אזורי?
על שאלה זו לא יהיה מנוס ממתן תשובה בדיון פרטני בכל משק בנפרד ולא בדרך של סיכומים אזוריים, שלא מסוגלים לאתר ולבחון את התנאים השונים בכל משק ומשק.

מתי אם כן כדאי להישאר "עצמאיים"?

כאשר יש שטח ומתקן קיים, יש ציוד שאולי צריך רק השקעה קטנה בחידוש ומעל לכול, יש אדם (כולל מחליף) מתאים וייעודי לעניין זה. ניהול מרכז מזון, מקומי כאזורי, זה מקצוע ועיסוק יומי. צריך לדעת לרכוש חומרי גלם, כי יש מחירים שונים ומועדי אספקה שונים וזמני הגעה שונים, אל מרכז המזון. חייבים לאחסן בפחת מינימלי, כל טעות ולו הקטנה ביותר,